

Skapande rum ger plats för existentiella frågor

”Musiken och konsten tar vid där språkets möjligheter slutar”

ATT BEJAKA DET FRISKA i varje människa, även vid allvarlig sjukdom, kan stärka identiteten och ge möjlighet att hitta uttryck för känslor och tankar samt hjälpa till att finna glädje, hopp, tröst och kraft i en svår situation. Så beskrivs möjligheterna att hjälpa patienter i ett palliativt sjukdomsskede att må bättre i studierna om bildterapi, konstterapi och skapande verksamhet.

DET STÄMMER OCKSÅ bra att arbeta så då målet med den palliativa vården, enligt WHO:s definition, är högsta möjliga livskvalitet för både patient och närstående samt att tillgodose fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov.

VID SEKTIONEN FÖR cancerrehabilitering, Karolinska Universitetssjukhuset i Solna samt vid två palliativa enheter/ASIH; Förenade Care, Byle Gård och Capio ASIH Dalen i Stockholm, bedrivs skapande verksamheter av sjuksköterskor utbildade i uttryckande konstterapi. Aktiviteterna sker i gruppform.

VID DE PALLIATIVA vårdenheterna erbjuds skapande aktivitet en gång i veckan och det är fritt att komma och gå som man orkar. Ibland kanske man kommer bara för att vara med och njuta av musiken och samvaron. Närstående är välkomna att delta i aktiviteterna. Med hjälp av musik och poesi skapas ett kreativt rum där olika tekniker och material erbjuds. Det kan vara hantverksarbete med ull eller tyger, sidenmåleri, skulptur, akvarell eller papperskonst. Materialet är sådant som lätt blir till något vackert och som helst ska bli färdigt samma dag då nästa vecka kanske inte finns för den som deltar. Deltagarna blir ofta överraskade och stolta över att kunna uttrycka sig, lära nytt och göra något vackert. Skapelserna blir ibland gåvor till närstående, något som kan vara av särskild vikt vid livets slut.

SKAPANDE VERKSAMHET inom öppenvården bedrivs för patienter som befinner sig i tidig palliativ fas och som ska lära sig leva med sin sjukdom. I den gruppen sker en djupare bearbetning av det som skapats och samtal förs kring livssituationen och existentiella frågor. I den senare delen av sjukdomen, då krafterna är starkt begränsade och sinnena sköra, handlar det mera om att uttrycka sig via själva skapandet. Öppenvårdsverksamheten finns vid Sektionen för cancerrehabilitering.

ELNA ANDERSSON visar i sin studie att endast femton av nittio onkologiska/palliativa enheter i Sverige har skapande aktiviteter i sin verksamhet. Begränsad efterfrågan, brist på terapeuter och ekonomi är några av skälen som

Näsduksträdet dekorerat med målade sidenblad. Foto: Ulf Torstensson

anges. Exempelen från våra verksamheter visar att skapande verksamhet inte behöver kosta så mycket och kompetensen kan också finnas inom den egna verksamheten. För den som ska leda skapande verksamhet är ett eget konstnärligt intresse och kunskap om material viktigt.

Väsentligt för att kunna möta patienterna är också kunskap om den döende människans behov. Vid mer bearbetande skapande terapis krävs en terapeutisk utbildning. Tillsammans med Erstas FOU-enhet har vi bildat ett nationellt nätverk. Genom det vill vi sprida kunskap om att driva skapande verksamhet för de som anordnar eller arbetar för skapande verksamhet. Via nätverket planerar vi att anordna workshops, utbildningstillfällen och ge handledning för att inspirera till och driva skapande verksamheter vid den egna enheten.

VILL DU DELTA i nätverket kontakta: skapande.palliativvard@gmail.com

Artikeln med referenser finns på www.nrvp.se

Marie Sodell
Leg. sjuksköterska
Dipl. Uttryckande konstterapeut

Maria Wahlström Norlin
Leg. sjuksköterska
Dipl. Uttryckande konstterapeut

Ann Wenkel Harup
Leg. sjuksköterska
Dipl. Uttryckande konstterapeut

Referenser

Kapusta, I. M., & Runnström Croton, W. (2008). Effekten av bildterapi och bildskapande vid vård av patienter med cancer: en litteraturstudie om patienters upplevelser av kreativt arbete. D uppsats. Malmö högskola, Hälsa och samhälle

Hane-Weijman, P. (2008). Bildterapi inom palliativ vård.

Elna Andersson, (2011). Bildskapandets och bildterapiens roll och förutsättningar inom palliativ vård i Sverige. Magisteruppsats Bildterapi. Institutionen för samhällsmedicin och rehabilitering.

Socialstyrelsen, (2006). Vård i livets slutskede: Socialstyrelsens bedömning av utvecklingen i landsting och kommuner. Stockholm: Socialstyrelsen.

Expressive arts <http://www.expressivearts.se/>